

Novella a Volt Istvánosok Baráti Körének pályázatára

A régi és a mai diákélet összehasonlítása

Készítette: Győrvári Noémi

A megkopott film

Újabb hétfő reggel. Az ébresztő megállíthatatlanul csörgött. Öt óra ötven perc. Kezdődhetne később is a sulis – gondoltam magamban. Végiggondoltam fejben a napomat. Hét órám lesz ma, unalmasabbnál unalmasabb tantárgyak tömkelege. Csak a történelmet és az irodalmat szerettem, semmi mást. A matek és a fizika gondolatától is rosszul voltam. Ráadásul még dolgozatot is írtam ma. Ilyen, és ehhez hasonló negatív gondolatokkal keltem ki az ágyból majdnem minden reggel. Amint összekészülődtem, mentem is a buszhoz, melyre felszállva egyből bekapcsoltam a telefonomon a zenémet, és ki sem vettem a fülhallgatómat a végállomásig, kizárva ezzel a külvilágot. A többi ember sem tette ezt másképp, de aki nem hallgatott zenét, az a mobilján görgette a híreket, esetleg aludt, vagy jobb esetben egy könyvet olvasott. Egy-két idősebb néni beszélgetett csupán, a többiek csak futólag köszöntek, pedig, egy településen laktunk, jól ismertük egymást.

Nagyjából egy óra múlva beértem az iskolába. Az osztály egy része kint dohányzott az utcán, a többiek vagy a büfében vásároltak, vagy puskát gyártottak az aznapi dolgozathoz. Néhányan épp a hétfői élményeiket osztották meg.

- Nézzétek, új körmöm van, szombaton csináltattam! – újságolta Petra, és megmutatta hosszú, hegyes, karmazsinvörös körmeit.

- Jaj, nekem lemondta a pillásom az időpontot, ezért nézek ki ma ilyen borzalmasan – nyafogott Reni, akinek szerintem kifogástalan volt a kinézete műszempilla nélkül is.

- Hú, a Rióban akkora buli volt, totál részegre ittam magam, nem is tudom, hogy keveredtem haza – mesélte Anett büszkén. Nem értettem, miért olyan nagy a szája, én erre biztos nem lettem volna ennyire büszke.

- Mi shoppingolni voltunk az unokatesómmal, és ott vettük ezt a cuki rózsaszín telefontokot – áradozott Betti, és kiemelte a táskájából a szörmés tokban lévő iPhone-t.

- Én kirándulni mentem a családommal Lillafüredre – szólalt meg csendesen Emma.

A többiek furcsán néztek rá. Bizonyára rémisztőnek tűnt, hogy valakinek olyan normális elfoglaltsága volt hétfégén, mint egy családi kiruccanás. De hát a „menő” lányok klikkje már csak ilyen. A mi osztályunkban is megvoltak a csoportosulások, csakúgy, mint bárhol máshol. A fiúk két részre oszlottak. Az egyik fele a csapatnak az autókért rajongott, és azzal dicsekedtek, hogy milyen kiállításokon jártak. A másik része pedig azon vitatkozott, hogy vajon jogos volt-e az a tizenegyes, amit a meccsen a Barcelonának ítélt a bíró. A lányok között volt az előbb említett bulizós-vásárlós menők csoportja, aztán a nagyon okos és szorgalmas klikk, illetve az átlagosok, akiknek nem volt semmilyen különös ismertetőjük.

Természetesen én az utóbbiakhoz tartoztam, amit nem igazán bántam. Jól tanultam, de nem eléggé ahhoz, hogy az okostojásokhoz tartozzak. Vásárolni is szerettem ugyan, de nem volt az a pénz, amiért én csatlakoztam volna a menő klánhoz. Remekül megvoltam azzal a pár lánnyal, akik az átlagot képviselték. Mi legalább kicsit jobban odafigyeltünk egymásra, és nem akartunk nagyobbat mondani a másiknál. Összességében egyébként nem voltunk annyira rossz osztály, ha kellett, tudtunk segítőkészek is lenni. Igazából csak mindenkinek megvolt a világról, és az abban történő dolgokról a véleménye, és azt bátran hangoztatta is, nem igazán érdekelve, hogy az osztálytársa másképp gondolkodik. De versenyhelyzetekben például kifejezetten összetartottunk, hiszen nyerni mindenki szeretett.

Becsengettek, jött a tanárnő, és elkezdődött az óra. Sokan figyelemmel kísérték a magyarázatot, és szorgalmasan jegyzeteltek. Voltak, akik már csak hébe-hóba írtak le egy-egy információt, helyette fontosabbnak tartották, hogy egy Instagramos bejegyzést kedveljenek. Mások inkább aludtak, vagy a világ nagy kérdésein gondolkoztak, és közben a pad alól – remélve, hogy a tanárnő nem veszi észre – juttattak egy kis nassolnivalót a gyomrukba, megkönnyítve ezzel az elmélkedést. Majdnem minden óra így telt el. Néha a fegyellemmel is voltak gondok, ilyenkor a tanáraink felelőssel vagy röpdolgozattal fenyegettek. Persze általában nem váltották be ezeket az ígéreteiket, jószívűbbek voltak ők annál. Ezért mi titkon hálásak voltunk. Természetesen azért felháborodtunk, hogy mi meg sem szólaltunk, és csak a másik beszélt vagy nevettegetett. Na, ezt néha még mi sem hittük el. De valamivel védekeznünk kellett, mert az esetek többségében nem éreztük magunkat hibásnak.

Utolsó órán írtuk a dolgozatot. Ilyenkor szinte mindenki lázasan bújta a füzetét, hogy még egy-egy információt hátha megjegyzünk. Sokaktól jött a kérdés, hogy ma tényleg írunk-e. Ilyenkor szokott előjönni a kapkodás, kétségbeesés, vagy a kérés, hogy hadd fotózzam már le a füzetedet. Amikor meglátták, hogy milyen sok "anyagot" kellene kikeresni a képekből, akkor többen inkább csak az e-naplóban számolgatták, hogy milyen átlaguk lenne, ha egyesre sikerülne ez a teszt. A becsengetést úgy fogtuk fel, mintha valami végzetes dolog lenne. Meg is érkezett a tanár úr, bementünk, kiosztotta a lapokat. A és B csoport volt, az egyik legrosszabb lehetőség. A megíráshoz mindenki igénybe vette, ami csak a rendelkezésére állt. Voltak olyan szerencsések, akik csupán a tudásuk segítségével is könnyen vették az akadályt. Őket követték azok, akik már csak részben hagyatkozhattak ismereteikre, és a hiány pótlására a kis cetlikre írt információk szolgáltak. Akik még a puskaíráshoz is lusták voltak, nekik volt a mentsvárak a telefon, amiben a lefényképezett füzetek nyújtottak segítséget. Akinek ez sem használt, az kétségbeesetten próbált lemásolni valamit a padtársáról - megfélelve az arról,

hogy ő másik csoportot ír -, vagy épp a Messengeren igyekezett valamiféle válaszokat megszerezni. Így zajlottak nálunk a dolgozatok. De örültünk, mert végre mehettünk haza. Hallottam, ahogyan többen beszélnek, hogy hova mennek enni, vásárolgatni, nézelődni. Voltak, akik már most a hétvégi bulit szervezték, vagy éppen a nyári fesztiválokról beszélgettek. Akadtak olyanok is, akik csak abban reménykedtek, hogy nem buktak meg az aznapi rosszul sikerült dolgozat miatt.

Nekem még meg kellett keresnem az egyik tanáromat, hogy megbeszéljem vele a beadandó részleteit. Vártam az ajtó előtt, mert éppen ebédelték a bent ülők. Ekkor egy olyan ajtóra figyeltem fel, amit eddig még nem láttam. A folyosó végén volt, amerre még nem is jártam. Gondoltam, még van egy kis időm, ezért megnézem, hogy milyen terem az. Odaérve nem láttam semmilyen számozást, és eléggé sötét is volt bent. Nézelődtem visszafelé, hogy látok-e mozgást, de a tanárok még mindig ebédelték. Viaskodott bennem a kíváncsiság és az az érzés, hogy valami tiltott helyen járok. Tépelődtem egy ideig, hogy be merjek-e menni, vagy hagyjam az egészet. Elvégre egy sötét, ismeretlen helyről van szó, ahol valószínűleg nincs is semmi érdekes. Ugyanakkor valami mégis vonzott a helyben. Talán a titokzatossága, vagy az, hogy eddig nem is vettem észre, nem tudom. Végül győzött a kíváncsiság, és óvatosan beléptem az ajtón. Pár méterrel arrébb egy lépcsőt véltem felfedezni, ami valószínűleg elég régi lehetett. Úgy gondoltam, hogy innen már nincs visszaút, ezért felmentem. Ahogy odaértem, mindenféle régi tárgyat, bútorokat, könyveket, térképeket vettem észre. Arra is rájöttem, hogy az iskola padlásán vagyok. Egyszer az egyik tanárom azt mondta, hogy mindig a padláson vannak a legérdekesebb dolgok, így alaposabban körülnéztem. Egyszer csak megpillantottam egy nagyon régi vetítógépet. Láttam, hogy szalag is van benne, így tettem egy próbát, és elindítottam. Ez állt a vásznon:

DOKUMENTUMFILM AZ UTÓKOR SZÁMÁRA

Készítette: Kiss Dorottya

A cím felkeltette az érdeklődésemet. A dátum szerint a felvétel 1970-ben készült. Fekete-fehér képekből összeállított film volt az akkori iskolai életből. Ugyan a nagymamám néha mesélt arról, hogy az ő fiatal korában milyenek voltak a mindennapok, így fényképekkel együtt teljesen más élményt nyújtott. A képek szinte beszéltek. Ezeket összekötöttem a történetekkel, és magam előtt láttam a régi időket. Már az első kockán feltűnt, hogy a fiúk mind ingben vannak rövidre nyírt hajjal. Akkoriban nem terjedt még el az az értelmetlen divat, hogy felcöppözött frizurával járjanak. A lányok blúzba és szoknyába öltözve, a hajukat szoros kontyba fogták. Nagyon csinosan festettek. Nem voltak márkák, nem látszódott, hogy

hol voltak a hétvégén vásárolni, és mennyit költöttek. Azt is lehetségesnek tartottam, hogy ők maguk varrták a ruháikat.

A következő képen épp órán ültek, és feszült figyelemmel hallgatták a tanár szavait. Nem volt a kezükben telefon - hiszen akkoriban még nem is létezett-, nem ettek órán, nem hangoskodtak. Habár egyszer csak az egyik diák a másik fülébe súgott valamit, és ezt a tanár úr pont észrevette. Ki is hívta felelni a tanulót, aki megszégyenülve ment ki a táblához. A csapatmunka azért itt is megvolt, próbáltak súgni a többiek, de végül egy rossz érdemjeggyel ült vissza a helyére. Ezek után nagyon csendben ült. Nem hadakozott, hogy de ő meg sem szólalt, vagy nem is volt jogos az elégtelen. Valószínűleg inkább azon gondolkodott, hogy hogyan fogja otthon ezt megmagyarázni úgy, hogy ne kapjon ki érte. Ezután a tanár tovább magyarázott, és a tanulók jegyzeteltek. A tanóra végeztével mindannyian felálltak, és köszöntek a pedagógusnak.

Majd szünet következett, mindenki önfeledten beszélgetett és nevetgélt. Látszott, hogy figyelnek a másokra, és nem a telefonjukat nyomkodják, ahogy nálunk szokták. Ahogy ki tudtam venni, azért itt is megvoltak a kisebb csoportok, de azért nem volt olyan nagy a széthúzás. Akik nem társalogtak, azok a tízóraijukat ették, amely többnyire szendvicsből vagy zsíros kenyérből állt. A szemetet senki nem dobta csak úgy el a folyosón. Látszott, hogy vigyáznak a rendre és a tisztaságra. Becsengetés után már nem rohangáltak ide-oda, hanem csendben várták a tanárt. Nem is voltak velük tiszteletlenek úgy, mint manapság. Egy-két diákcsíny azért láttam a képeken, de egyik sem volt sértő vagy durva. Például az egyik fiú a zsíros kenyerét arra használta, hogy bekenje vele a táblát, majd utána gyönyörűen szivaccsal letörölte. Gondolom azért csinálta, hogy a tanár ne tudjon rá írni. Ezt a mi projektorkapcsolatásunk ósének gondoltam.

Ezt követően talán egy dolgozatot írhattak, mert a felügyelő feszült figyelemmel nézte a diákokat, akik a papírjukra meredve körmöltek. Nem igazán láttam puska cetliket, vagy egymás közti megbeszélést. Nyilván volt olyan, aki segítséget vett igénybe, de ügyesen csinálta, mert nem lehetett észrevenni. A tanár felszólítására letették a tollakat, és beadták szépen sorban a papírokat. Ezután gépírás óra következett. Látszott a diákokon, hogy nagyon izgatottak. Gondolom azért volt ez, mert nem juthatott mindenki írógéphez abban az időben. Nálunk pedig már teljesen alapfelszereltségnek számítottak a termekben a számítógépek és a kivetítők. Testnevelés órán láttam, hogy mindenki fut, és csinálja a gyakorlatokat. Nem volt olyan, hogy valaki leül, mert nincs kedve tornázni. Futottak az udvaron, fociztak, illetve különböző játékokat játszottak.

A folyosókon csoportképeket és egy balatoni kirándulást láttam. Milyen érdekes ez is, hogy a mi osztályunkban mindenki meséli, hogy merre járt külföldön, milyen egzotikus helyeken, akkoriban pedig örültek a gyerekek, ha a Balatonig eljutottak.

Amikor az utolsó órának is vége lett, a diákok nem szétszéledve rohantak ki a teremből, hanem rendezett sorokban lementek a lépcsőn, fejet hajtottak a világháborús hősök emlékműve előtt, és csak azután léptek ki a nagy ajtón. Ezt követően nem gyújtottak rögtön cigarettára, hanem mentek a villamoshoz. Autók alig jártak az utakon. A járműveken egymással beszélgettek az emberek, esetleg újságot olvastak. Látszott, hogy nem az volt a cél, hogy kizárják a külvilágot, hogy minél kevesebbet kelljen kommunikálni, hanem önfeledten társalogtak. Volt még egy pár otthoni kép is, ahol a lányok az édesanyjuknak segítettek a mosásban, főzésben, vagy kistestvérük gondozásában. A fiúk kint a kertben tevékenykedtek. Egyikük sem zárkózott be a szobájába, hogy ne is kelljen beszélgetni az emberekkel. Utána tanultak, leckét írtak, és ha azzal is kész voltak, kint játszottak az utcán bármit, amihez éppen kedvük volt. Ezután korán lefeküdtek aludni, hogy másnap könnyen fel tudjanak kelni.

Ezzel véget is ért a képsorozat. Nagyon meg voltam döbbenve. Számomra egy teljesen más világ mutatkozott meg. A legfőbb különbség a régi idők és a mai napok között a tisztelet. Régebben tisztelték a diákok a tanárokat, illetve egymást is. Szántak időt arra, hogy rendesen beszélgessenek, és ne száz másik helyre figyeljenek közben. Ez nagyon fontos, hiszen hogyan tudnánk megismerni a másikat, ha nem figyelünk oda rá. Nem a felszínesség volt a fontos, hogy más mit gondol a ruhájáról, hanem az, hogy ő jól érezze magát. Működöm és műszempilla nélkül is nagyon csinosak voltak a lányok. A fiúk tényleg férfiasan néztek ki, nem hosszított pólóban és felfogott hajjal jártak.

Megvolt mindenkinek a helye. A tanárt tanárként tisztelték, a szüleiket nem vették semmibe a gyerekek. Persze azért lehet, hogy néha túl sok szigort vagy verést kaptak, ami nem feltétlenül jó, de legalább valóban tudták a diákok, hogy hol van a határ. Nekik sem volt könnyű a helyzetük akkoriban, ahogy nekünk sem az. Nem sok embernek adatik meg, hogy mindent egyszerűen megkapjon. De régebben a problémáikat legalább nem a közösségi oldalakon osztották meg az emberek. Nem fenyegetett semmilyen veszély ezekből adódóan.

Összességében elmondhatom, hogy sok tanulságot leszűrtem a filmből. Nagyon fontos a tisztelet és a hála, hogy megvan mindenem a szüleimnek és a családomnak köszönhetően. A tanárain átadják a szükséges tudást, melyet később hasznosíthatok az élet során. A barátaimmal pedig tudok beszélgetni, szórakozni. Nekik kell a leghálásabbnak lennem, és őket kell a leginkább tisztelnem. Ha ezt nem teszem, és mások sem teszik, akkor elvész az

emberség a világból. Nem szabad hagynunk. Talán le kéne vetíteni az iskolának is a felvételt, hátha más is ráébred erre.

Mindezen elmélkedve rájöttem, hogy még mindig a padláson vagyok, és elég sok idő eltelt a feljövetelem óta. Visszamentem a lépcsőn, és óvatosan kisurrantam az ajtón, figyelve arra, hogy senki ne vegyen észre. A fényképeket hátra hagytam, viszont a tanulságot megőriztem.